

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

L. Annæi Senecæ Philosophi Opera, Qvæ Exstant Omnia

Seneca, Lucius Annaeus <Philosophus>

Antverpiæ, 1605

Epist. XX.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53700](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53700)

Aquos ¹⁵ ex turbâ salutantium nomenclator digesserit. Errat autem qui ¹⁶ amicum in atrio quærit, in conuiuio probat. Nullum habet maius malum occupatus homo, & ¹⁷ bonis suis obsessus, quàm quòd amicos sibi putat, quibus ipse non est: quòd beneficia sua efficacia iudicat ad conciliandos amicos, cum quidam, quò plus debent, magis oderint. Leue as alienum debitorem facit; ¹⁸ graue inimicum. Quid ergo? Beneficia non parant amicitias? parant, si accepturos licuit eligere; ¹⁹ si collata, non sparsa sunt. Itaque dum incipis esse mentis tuæ, interim hoc consilio sapientum vtete, vt magis ad rem existimes pertinere, ²⁰ quis, quàm quid acceperit.

EPIST. XX.

PHILOSOPHIAM in factis, non verbis esse: itaque ad illa eundum. Et constanter eundum. nam Sapientia, est conuenientia, & tenor vnus voluntatum, ac vita. Paupertas etiam non timenda: & diuitia, si a sunt, non amanda. Fratrum monitio, pauperem certis diebus agere, & imitari.

SI vales, & te dignum putas qui aliquando fias tuus, gaudeo. mea enim gloria erit, si te istinc vbi sine spe exeundi fluctuaris, extraxero. Illud autem, mi Lucili, te rogo atque hortor, vt philosophiam in præcordia ima demittas, & experimentum tui profectus capias, non oratione, nec scripto: sed animi firmitate, & cupiditatum deminutione. Verba rebus proba. Aliud propositum est declamantibus, & assensionem coronæ captantibus, aliud his qui iuuenum & otiosorum aures disputatione variâ aut volubili detinent. ¹ Facere docet philosophia, non dicere: & hoc exigit, vt ad legem suam quisque viuatur, ne orationi vita dissentiat, vt ipsa inter se vita vnus, sine actionum dissensionem, coloris sit. Maximum hoc est & officium sapientiæ, & indicium, vt verbis opera concordent, vt & ipse vbique par sibi idemque sit. Quis hoc præstabit? pauci, aliqui tamen. Est difficile hoc: nec dico sapientem semper vno iturum gradu, sed vnâ viâ. Obserua iraque, numquid vestis tua domusque dissentiant: numquid in te liberalis sis, in tuos sordidus: numquid cænes frugaliter, ædifices luxuriosè. Vnam semel ad quam viuas regulam prende, & ad hanc omnem vitam tuam exæqua. Quidam se domi contrahunt, dilatant foris, & extendunt. Vitium est hæc diuersitas, & signum vacillantis animi, ac nondum habentis tenorem suum. Etiamnum dicam vnde sit ista inconstantia, & dissimilitudo rerum consiliorumque. Nemo proponit sibi quid velit, nec si proposuit, perseuerat in eo, sed transilit: nec tantum mutat, sed redit, & in ea quæ deseruit ac dam-

qui quo die solus cænasset, dixit, Βεβρονέσαι, ποὶ δὲδ ἰσπαρνέσαι. ἀδὲ τὸ δὲ ἐταροῦ κοινωσίαν καὶ φιλῶφροσύνην ἐπὶ τὸν ἑαυτοῦ ἀπὸ τοῦ οὐνοῦ: Edisse se, non cænasse. tamquam cæna communionem semper & oblectantem requirat familiaritatem. Hæc Plutarchus *Quæstion. Conuiuial. VII. in præloquio. Et res ita est, optimèque Latinis conuiuium: isdemque cæna, quasi κοινὴ.*

15. EX TURBA SALVTANTIVM.] Quibus cæna, officiorum velut merces. Apparet autem à Nomenclatore, qui obseruabat, electos & Vocatori indicatos vel officiosos maxime, vel quorum ordo iam esset.

16. AMICVM IN ATRIO.] Vbi salutationes. Adde pro sententiâ, De Benef. VI. cap. XXXIV.

17. BONIS SVIS OBSESSVS.] Quæ non habet, sed à quibus habetur, & velut cingitur clauditurque.

18. GRAVE INIMICVM.] Et idem in beneficiis, quæ vsque eò lata sunt, donec exsolui posse videantur, supra, odium pro gratiâ redditur. Tacitus alibi, & Seneca.

19. SI COLLATA.] Indicio donata. etsi quidam libri, collocata: bene etiam pro hoc sensu.

20. QVIS, QVAM QVID.] Non quantum, sed cui dones.

EPIST. XX. I. FACERE DOCEAT PHILOSOPHIA.] In totam hanc rem præclara Epictetus III. Dissert. cap. XXI. Sicut ij, inquit, qui à stomacho laborant, cibum statim ciuunt: sic qui præcepta nuda acceperunt, sermone effundunt. At concoque potius, in succum verte, & mutationem in mente factam ostende. Ecce faber, qui peritus artis est, non obambulat clamitans, Audite me differentem de re fabril: sed tacitus domum & tabernam conducit, instruit, & operibus ostendit se peritum. Tale tu fac. ede, bibe, vt decet: matrimonium contrahe, liberos gigne, rempublicam gere, conuicium tolera, ser patrem, fratrem, vicinum iniquum: & talia nobis ostende, vt verè te philosophum cognoscamus. Vide plura.

ac damnauit, reuoluitur. Itaque ut relinquam definitiones sapientiae veteres, & totum A
 complectar humanae vitae modum, hac possum contentus esse: Quid est sapientia?
 Semper ² idem velle atque idem nolle. Licet illam exceptiunculam non adicias, ut re-
 ctum sit quod velis. Non potest cuiquam semper idem placere, nisi rectum. Nesciunt
 ergo homines quid velint, nisi illo momento, quo volunt. in totum, nulli velle, aut nol-
 le decretum est. Variatur quotidie iudicium, & in contrarium vertitur: ac plerisque
 agitur vita per lusum. Preme ergo quod coepisti: & fortasse perducēris aut ad sum-
 mum, aut eò quod summum nondum esse ³ solus intelligas. Quid fiet, inquis, huic tur-
 bae familiarium? Turba ista cum à te pasci desierit, ipsa se pascet: aut quod tu beneficio
 tuo non potes scire, paupertatis scies. Illa veros certosque amicos retinebit: discedet
 quisquis non te, sed aliud sequebatur. Non est autem vel ob hoc vnum amanda pau-
 pertas, quòd à quibus ameris, ostendit? O quando ille veniet dies, quo nemo in hono-
 rem tuum mentiatur! Huc ergo cogitationes tuae tendant, hoc cura, hoc opta, omnia
 alia vota Deo remissurus, ut contentus sis temetipso & ex te nascentibus bonis. Quae po- B
 test esse felicitas Deo propior? Redige te ad parua, ex quibus cadere non possis: idque
 ut libentiùs facias, ad hoc pertinebit tributum epistolae huius: quòd statim conferam.
 Inuideas licet: etiam nunc libenter pro me dependet Epicurus. ⁴ Magnificentior (mibi
 crede) sermo tuus in grabato videbitur & in panno. non enim dicentur tantum illa, sed proba-
 buntur. Ego certè aliter audio quae dicit ⁵ Demetrius noster, cum illum vidi nudum,
⁶ quanto minùs quàm stramentis incubantem? tunc enim non praeceptor veri, sed te-
 stis est. Quid ergo? non licet diuitias ⁷ in sinu positas contemnere? Quid ni liceat? &
 ille ingentis animi est, qui illas circumfusas sibi multum diuque miratus, ⁸ quòd ad se
 venerint, ridet, suasque audit magis esse quàm sentit. Multum est, non corrumpi diui-
 tiarum contubernio. Magnus est ille qui in diuitiis pauper est: sed securior, qui caret
 diuitiis. Nescio, inquis, quomodo iste paupertatem laturus sit, si in illam incidit.
 Nec ego ⁹ Epicuri angelus scio, an pauper iste contempturus sit diuitias, si in illas inci-
 derit. Itaque in vtroque mens aestimanda est, inspiciendumque, an ille paupertati indul- C
 geat, an hic diuitiis non indulgeat. Alioquin leue argumentum est bonae voluntatis gra-
 batus, aut pannus, nisi apparuit aliquem illa non necessitate pati, sed malle. Ceterum
 magnae indolis est, ad ista non properare tamquam ad meliora, sed prae parare tamquam
 ad facilia. Et sunt, Lucili, facilia. cum verò multo antè meditatatus accefferis, iucunda
 quoque. Inest enim illis, sine quâ nihil est iucundum, securitas. Necessarium ergo iudi-
 co id quod tibi scripsi magnos viros saepe fecisse, aliquos dies interponere, quibus nos
 imaginariâ paupertate exerceamus ad veram: quod eò magis faciendum est, quòd deli-
 ctiis permaduimus, & omnia dura ac difficilia iudicamus. ¹⁰ Potiùs excitandus è somno,
 & vel-

2. IDEM VELLE ATQUE.] *Hac est Zenonis
 θεωρογία, siue conuenientia, sine philosophia. De
 quâ ego uberior II. Manud. Diss. xv.*

3. SOLUS INTELLIGAS.] *Qui solus te nosti, &
 veram Sapientiam iam nosti.*

4. MAGNIFICENTIOR, MIBI CREDE.] *An
 haec igitur verba Epicuri sunt? debent, nisi defectus
 aliquis sit: quod mihi videtur. Atque haec Seneca ma-
 gis sunt, post illa Epicuri, quae desunt.*

5. DEMETRIUS NOSTER.] *Ille nobilis tunc
 Cynicus, de quo alibi noster, & de hac eius paupertate,
 De Vit. beat. cap. xviii.*

6. QUANTO MINVS QUAM STRAMENTIS.] *Significat tomento Circensi incubuisse, fracto, & stra-
 mento disfluente. Plinius lib. xviii. de veteribus
 Romanis: Quies somnusque in stramentis erat.
 Lib. xxx. Tomenta Galliarum inuentum. Ita-*

liae quidem mos etiam nunc durat in appella-
 tione stramenti.

7. IN SINU POSITAS.] *In quem aurum recipi
 solet, & condi. Potest & proverbialiter intelligi, do-
 mi & in occulto positas.* D

8. QUOD AD SE VENERINT.] *Non cupien-
 tem, non aestimantem. At meo est, venerit. ex quo le-
 gi possit, cum ad se venerit. Aliquis etiam, inquit,
 diu eas in pretio habuit: sed bona iam mentis & sa-
 nus, ridet & spernit.*

9. EPICURI ANGELVS.] *Alij libri, an-
 gulus, quidam amulus. Sed quocumque verba ea
 verso, nec bona video, nec facio. Assentior Pinciano
 è suis legenti: Nescio, inquit Epicurus, an pau-
 per. Tu ais, nescire quomodo diues ille paupertatem
 feret? nec ego, ait Epicurus, quomodo pauper tuis di-
 uitias, si obueniant. Mens est, quae de vtroque
 decernat.*

10. POTIUS EXCITANDVS.] *Placeret, ociiis.*

11. LACTE

A & vellicandus est animus, admonendusque naturam nobis minimum constituisse. Nemo nascitur diues. quisquis exit in lucem, iussus est ²¹ lacte & panno esse contentus. ab his initiis nos regna non capiunt.

EPIST. XXI.

VERVM splendorem à Philosophiâ, non ab honoribus aut titulis esse. Dare illam nomen mansurum & famam, habenti, & adherenti quoque. Emblema ab Epicuro: Ut diuitias augeas, cupiditates minue.

CVM istis negotium tibi esse iudicas, de quibus scripseras? maximum negotium tecum habes: tu tibi molestus es. Quid velis, nescis: melius probas honesta, quam sequeris. vides vbi sit posita felicitas, sed ad illam peruenire non audes. Quid sit autem quod te impediât, quia parùm ipse dispicis, dicam. Magna hæc esse existimas, quæ relicturus es: & cum proposuisti tibi illam securitatem, ad quam transiturus es, retinet te huius vitæ, à quâ recessurus es, fulgor, tamquam in sordida & obscura casurum. Erras, Lucili: ex hac vitâ ad illam ascenditur. Quod interest inter splendorem & lucem, cum hæc certam originem habeat ac suam, ille niteat alieno: hoc inter hanc vitam, & illam. Hæc, quia fulgore extrinsecus veniente percussa est, crassam illi statim umbram faciet quisquis obstitit: illa verò suo lumine illustris est. Studia te tua clarum & nobilem efficiunt. Exemplum Epicuri referam. cum ¹ Idomeneo scriberet, & illum à vitâ speciosâ ad fidelem stabilemque gloriam reuocaret, ² rigidæ tunc potentiæ ministrum, & magna tractantem: Si gloriâ, inquit, tangeris, notio rem te epistolæ meæ facient, quàm omnia ista quæ colis, & propter quæ coleris. Numquid ergo mentitus est? quis Idomeneæ nosset, nisi Epicurus illum suis litteris ³ incidisset? Omnes illos ⁴ megistanas & satrapas, & regem ipsium, ex quo Idomenei titulus petebatur, obliuio alta suppressit. Nomen Attici perire Ciceronis epistolæ non sinunt. nihil illi profuisset ⁵ gener Agrippa, & ⁶ Tiberius progener, & ⁷ Drusus Cæsar pronepos: inter tam magna nomina taceretur, nisi Cicero illum ⁸ applicuisset. Profunda supra nos altitudo temporis veniet, pauca ingenia caput exferent, & in idem quandoque silentium abitura obliuioni resistent, ac se diu vindicabunt. Quod Epicurus amico suo potuit promittere, hoc tibi promitto, Lucili. Habebo apud posteros gratiam, ⁹ possum mecum duratura nomina educere. Virgilius noster duobus memoriam æternam promissit, & præstat:

Fortunati ambo, si quid mea carmina possunt,
Nulla dies unquam memori vos eximet aeo:
Dum domus Æneæ Capitolii immobile saxum
Accolet, imperiumque pater Romanus habebit.

Quof-

II. LACTE ET PANNŌ.] *Simplici cibo, simplici regimine. Nec pane tamen streuerim, de grandiori iam ætate.*

EPIST. XXI. I. IDOMENEO SCRIBERET.] *Cui adulatum etiam esse, & identidem per epistolas laudasse, obiicitur apud Laërtium, in vitâ Epicuri, initio. Idem in Athenai lib. VII. ὅτι τῆς γαστρὸς ἕνεκεν ἐνοχλούμενος καὶ ἰδιωπία καὶ Μιστροδωγοῦ: quod ventris causâ bonus vir ille (Epicurus) adulatus sit & Idomeneum & Metrodorum.*

2. RIGIDÆ TVNC POTENTIÆ.] *Iam olim emendabam, regis: & tenco. Fuit minister vel Lyfimachi, vel alterius tunc regis. Sic noster iterum loquitur, De Benef. II. cap. V. Quales regis potentis ministri sunt.*

3. INCIDISSET?] *Tamquam in adamante aut are. At libri plerique, indidisset: verius.*

4. MEGISTANAS.] *Megastates. Suidas: Μεγιστάνες, οἱ τῶ βασιλέως περιεπέμποι ὄνομα ἕξουσία: Megistanes, conspicui apud Regem, ob potentiam. At Satrapæ, propriæ regionum Præfecti.*

5. GENER AGRIPPA.] *Qui Pomponiam eius duxit.*

6. TIBERIVS PROGENER.] *Qui Agrippinam, eius neptem. Cornelius Nepos in vitâ Attici, & Suetonius in Tiberio, cap. VII.*

7. DRVSVS CÆSAR PRONEPOS.] *Nempe Tiberij filius. Ibidem Suetonius.*

8. APPLICVISSET.] *Sibi & fame suæ iunxisset, inseruisset. Muretus, præter omnes libros, aperuisset: temerè.*

9. POSSVM MECVM.] *Potes ô noster, & fama tua ac suorum, quamdiu Romana litera, manebit.*